

Luonnontuotteet ja uuselintarvikeasetus

Leena Mannonen

Luonnontuotteet elintarvikemarkkinoilla

26.5.2016 Rovaniemi

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

'Uuselintarvike' käsite

- **Elintarvike** tai elintarvikkeen ainesosa ml. ravintolisät asetus (EY) 258/97 ja uudistettu (EU) 2015/2283
- **Ei merkittävää käyttöä ihmisravintona** EU:n alueella ennen 15 toukokuuta 1997 (jatkossakin rajana)
- Kuuluu johonkin asetuksissa määritellyistä **luokista**
- Ei koske lisäaineita, aromeja, elintarvike-entsyymejä, uuttoliuottimia, muuntogeenisiä elintarvikkeita
- **Lääke / rohdos** ei ole elintarvike

Uuselintarvike vai ei?

Jäsenvaltiot tulkitsevat nyt ja jatkossa kuulumisen soveltamisalaan

- toimijat tuottavat tiedon käyttöhistoriasta
- muita jäsenvaltioita ja komissiota voidaan konsultoida
- komission sivuilla ohjetta käyttöhistorian arvioimiseksi
http://ec.europa.eu/food/safety/docs/novel-food_guidance_human-consumption_en.pdf
- toimeenpanoasetuksella uusitut ohjeet 1.1.2018 alkaen

Komissio voi jatkossa vahvistaa säädöksellä asetuksen soveltamisen tuotteeseen

- sovelletaan 1.1.2018 alkaen

Asetus (EU) 2015/2283

Sovelletaan **v. 2018 alusta**, jolloin vanha asetus kumotaan

Täytäntöönpanosäädöksiä (mm. ohjeita) tulossa

- käyttöhistoriatiedon kerääminen, luokittelutulkinnat
- hakemuksissa ja ilmoituksissa vaadittavat tiedot
- ensimmäisen unionin luettelo > **yleiset luvat**

EFSA:lta ohjeet vaadittavista tiedoista;

- luonnos <http://www.efsa.europa.eu/en/press/news/160218b>

Keskeneräiset hakemukset siirretään 1.1.2018 alkaen uusiksi hakemuksiksi

Hakemukset ja luvat

Jäsenvaltiot vastuussa, jatkossa keskitetty

- nyt hakemuksista ja riskinarviosta vastaa jäsenvaltio
- v. 2018 alkaen hakemukset komissiolle ja EFSA tekee riskinarvioinnin

Hakijakohtaisista yleisiin lupiin

- nyt lupa hakijalle
- osoitetulla vastaavuudella käyttömahdollisuus muillakin
- jatkossa yleinen lupa (unionin luettelo), jossa spesifikaatit, käytön ehdot, seurantavelvoite ...

Uutta - 'perinteiset' elintarvikkeet

Kotimaiset ja EU:n 'perinteiset' eivät ole uuselintarvikkeita!

Kolmansien maiden perinteiset tuotteet

- turvallinen käyttöhistoria (25 vuotta) lähtömaassa
- jatkuva käyttö osana normaalia ruokavaliota
- ollut merkittävän väestönsosan käytössä

Ilmoitusmenettely

- jos EFSA:lta tai jäsenvaltioilta perusteltuja vastalauseita ilmoitusmenettelyn hyväksyttävyydestä > **hakemus**
- muutoin unionin luetteloon ml. käyttöehdot, merkinnät ...

Luonnontuotteet elintarvikkeina

Tunnetut vapaasti hyödynnettäväksi

Harvinaisempien osalta varmistettava status

Lupamenettelyn tavoitteena varmistaa
tuntemattoman turvallisuus

Toimijat vastuussa tuotteiden turvallisuudesta
ja lainmukaisuudesta

Terveysväittämät todennettava (lupamenettely)

Rohdosvaikutteiset **lääkelainsäädännön** piirissä

Ennakkokysymyksiä

Miksi tulkinta luonnonkasvien suhteen muutettiin 2013?

- innostus tuotteistukseen suurta, mutta vähäisesti tietoa elintarvikesäädöksistä (ml. uuselintarvikeasetus)
- asetuksen uudistamisen yhteydessä v. 2013 tietoisuuden lisääntymistä lainsäädännöstä, keskustelu käynnistyy
- ei kiristymistä vaan ymmärrystä. Joustavuuden nimissä Evira kehitti kansallisen ajattelumallin pienimuotoisen käytön osalta
(Huom! tämä joustava linja saa vain vähäisesti tukea EU:ssa)
- tarvitaan tietoa käyttöhistoriasta EU:n ohjeistusta noudattaen
> käyttö elintarvikkeena ennen 1997, osana normaalia ruokavaliota, riittävä väestönosa

Ennakkokysymyksiä

Millä valtuuksilla tulkinnat?

- EU asetus sellaisenaan voimassa Suomessa. Jäsenvaltiot vastuussa asetuksen soveltamisesta (Eviralla toimivalta)
- yrttitee on elintarvike, mutta pienimuotoisuutensa kautta ei automaattisesti ole osoitus merkittävästä käytöstä
  - > Evira joustava, käyttö samassa tarkoituksessa edelleen sallittu, mutta laajentaminen muuhun tapauskohtaisesti arvioitava
- ministeriö on tukenut alan tuotekehitystä, mutta kaupallistamisvaiheessa toimijan on ymmärrettävä vastuunsa elintarvikelainsäädännön tuntemuksesta

Ennakkokysymyksiä

Teen ja juoman ero? Kehitettyjen tuotteiden kohtalo?

- yrttitee on yksiselitteinen vesiuutos kasvista. Käsite myös muualla EU:ssa ymmärretty ja käytötapa tunnettua.
- juoma on käsitteenä laaja. Riippuen koostumuksesta käyttömäärät ja käyttäjäryhmät vaihtelevat (houkuttelevuus)
- raja on vedettävä johonkin, jotta varmistetaan joustavuuden pohjana oleva ajatus pienimuotoisesta käytöstä
- jos saatavilla on lisää tietoa käyttöhistoriasta (ja samalla turvallisuudesta) ei tarvita rajoituksia
- lainsäädäntö ja sen tulkinta vuodesta 1997 asti muuttumaton
- vastuu lainsäädännön tuntemisesta ja soveltamisesta toimijalla

Käyttöhistoria (HOC)

Jäsenvaltiot laatineet yhdessä ohjeen

- tavoite yhtenäistää tulkintoja EU:ssa, suuntaa antava
- nyt 'pienimuotoinen käyttö' mm. yrttiteet keskustelussa

Mihin mennään?

- 1) käyttöä vain yrttiteenä, mausteena, koristeena > riittää käyttöhistorian osoittamiseksi ja käyttö vapaata
- 2) käyttö yrttiteenä tms. ei ole 'merkittävää käyttöä' > hakemus
  - meillä tarkoittaisi käytäntömme muuttamista
  - tapauskohtaista pohdintaa (käytön tunnettuus, laajuus, aika?)
  - pohjalla tarve varmistaa käytön turvallisuus kaikille

Luonnontuotteita - marjat

Tyrni (*Hippophäe rhamnoides*) on meillä tunnettu ja hyödynnetty. Muualla vieraampi, mutta hyväksytty perinteiseksi *.

Juolukka (*Empetrum nigrum sp.*) on meillä tunnettu, vähemmän hyödynnetty. EU tasolla keskusteltu > perinnestatus vahvistettu*

Lillukka (*Rubus saxatilis*) meillä tunnettu, vähän hyödynnetty. Ei EU tasoista perinnestatusta, joskin olisi vahvistettavissa tarpeen vaatiessa

Kuvat: Arktiset Aromit ry.

* EU Novel Food Catalogue;

http://ec.europa.eu/food/safety/novel_food/catalogue/index_en.htm

ruokaa ja luonnonvaroja

Luonnontuotteita - sienet

Herkkutatti (*Boletus edulis*) on meillä* ja muualla hyvin tunnettu ja erittäin arvostettu, vientituote.

Korvasieni (*Gyromitra esculenta*) on meillä* tunnettu ja hyödynnetty. EU:ssa paikoin jopa kielletty.

Kuvat: Arktiset Aromit ry.

* Listattuna kauppasieniluettelossa; EU:ssa ei sieniluetteloita. Ei huomioitu Novel Food Catalogissa

ruokaa ja luonnonvaroja

Luonnontuotteita - yrtit

Merkitystä **kasvinosalla** > juuret, lehdet, hedelmät, siemenet ...

Merkitystä **käyttötavalla** > ruokana/salaattina **vai**
yrttiteenä/mausteena/koristeena **vai** ravintolisänä **vai** konsentraattina ...

Nokkonen (*Urtica dioica*) on meillä ja muualla tunnettu ja perinteinen^{*/**}. Ruokaa.

Voikukka (*Taraxacum officinale*) on meillä ja muualla tunnettu ja perinteinen^{*/**}. Useita käyttöaloja, lehdet salaattina, juuret kahvinkorvikkeena ...

Väinönputki (*Angelica archangelica*) on meillä ja muualla tunnettu^{*/**}. Lähinnä maustamiseen.
Lääkeluettelon kasvi > rajapinta rohdokseen.

Kuvat: Arktiset Aromit ry.

* Novel Food Catalogissa; ** EURO-FIR NettoxListalla

ruokaa ja luonnonvaroja

14

Luonnontuotteet aina turvallisia?

Helsingin Sanomat, keskiviikkona 5. toukokuuta 1999

ruokaa ja luonnonvaroja

Kiitos! Kysymyksiä?

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

